

2025-06-12

Utbildningsdepartement

U2025/00630

Internetstiftelsens remissvar på betänkandet Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)

Stiftelsen för Internetinfrastruktur ("Internetstiftelsen") är inte upptagen som remissinstans för betänkandet Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande, men vill härmed lämna synpunkter.

Om Internetstiftelsen

Internetstiftelsen är en oberoende, affärsdriven och allmännyttig organisation. Vi verkar för ett internet som bidrar positivt till människan och samhället.

Vi är en stiftelse och vår urkund slår fast att vi ska säkerställa en stark och säker infrastruktur för internet som tillgodoser dagens och framtidens behov i Sverige samt främja forskning, utbildning och undervisning med inriktning på internet. Vi ansvarar för internets svenska toppdomän .se och sköter även drift och administration av toppdomänen .nu. Intäkterna från affärsverksamheten finansierar en rad satsningar i syfte att möjliggöra att människor kan nyttja internet på bästa sätt och att ge kunskap om internetanvändningen i Sverige samt digitaliseringens påverkan på individ och samhälle.

Vår vision är att alla i Sverige vill, vågar och kan använda internet.

Sammanfattning

Internetstiftelsen instämmer i att utbildning ska förmedla kunskap och värden, men betonar att skolans kunskapsuppdrag måste inkludera digital kompetens som en integrerad del, inte som ett tillägg.

Digital kompetens är avgörande

För att Sverige ska vara en ledande kunskapsnation krävs mod att ge skolan ett tydligt uppdrag att utveckla elevernas digitala kompetens. Digital bildning kompletterar snarare än konkurrerar med traditionella färdigheter som läsning, skrivning och matematik. Den handlar om att bygga motståndskraftiga, medvetna och trygga individer som förstår och kan agera i en digital samtid.

Vi väljer i vårt svar att utgå från behovet av digital inkludering och bildning utifrån ett demokratiperspektiv, men hade också kunnat ta utgångspunkt i att om målen i Forsknings- och innovationsproposition 2024/25:60 och STEM-strategin för Sverige från förskola till forskarutbildning ska kunna realiseras, så krävs ett utbildningssystem som ger alla barn och unga likvärdiga förutsättningar att utveckla framtidens kompetenser.

Vi ser idag en oroande sammanblandning mellan digitala verktyg, skärmtid och digital kompetens eller bildning. När dessa begrepp behandlas som om de vore samma sak, förskjuts fokus från skolans ansvar att ge eleverna en djupare förståelse för vår digitala verklighet. Det leder till att försiktighet kring teknikanvändning får styra i stället för att säkerställa en likvärdig och demokratistärkande undervisning. Det riskerar att urholka skolans kompensatoriska uppdrag.

Barns digitala verklighet

Barn och unga lever i digitala miljöer där sociala medier, AI och globala informationsflöden påverkar deras vardag, relationer och syn på samhället. Den digitala verkligheten är inte något som väntar runt hörnet – den formar redan barns och ungas livsvillkor. Därför måste skolan ha mandat att inte bara undervisa i en digital tid utan också om den. Att inte möta eleverna med kunskap, kritisk reflektion och etisk vägledning är att svika skolans demokratiska ansvar.

Internetstiftelsens inställning

Digital bildning måste vara en självklar del av skolans kärnuppdrag. Alla elever ska ges likvärdig tillgång till undervisning som stärker deras digitala kompetens – inte som teknikanvändning, utan som samhällsförståelse. Läroplanen bör därför revideras med detta perspektiv i fokus.

Internetstiftelsen avstyrker de delar av utredningen som inte tydligt stärker digital kompetens som ett grunduppdrag i skolan. Vi efterlyser en läroplan som speglar samtiden och rustar eleverna för framtiden.

Inledning

Internetstiftelsen är inte upptagen som remissinstans för detta betänkande. Frågorna om digital kompetens är dock ett av Internetstiftelsens viktigaste område och vi arbetar för att möjliggöra digital kompetens för alla. Vi har därför valt att besvara delar av betänkandet vad avser detta område.

Generella synpunkter

Internetstiftelsen instämmer i utredningens övergripande bedömning att utbildningens syfte är att förmedla och förankra kunskaper och värden hos barn och elever. Men Internetstiftelsen vill understryka att skolans kunskapsuppdrag måste vara brett och omfatta alla de förmågor barn och unga behöver för att kunna navigera i en vardag där det digitala är lika självklart som det analoga.

För att bygga ett motståndskraftigt och inkluderande samhälle i en digital tid och för att Sverige samtidigt ska bli en ledande kunskapsnation krävs mer än investeringar; det krävs mod, insikt och ett uppdrag till skolan där digital kompetens ses som en grundläggande förutsättning för att förstå, analysera och agera i ett digitaliserat samhälle. Det är avgörande att skolan rustar elever med både grundläggande kunskaper och framtidens kompetenser. Digital kompetens är inte ett substitut för läsning, skrivning eller matematik – det är ett *komplement* som stärker elevernas förmåga inom alla dessa områden. Därför bör vi inte ställa läs-, skriv- och matematikförmåga mot digital kompetens. Tvärtom behöver de ses som sammanflätade delar av en modern utbildning som förbereder elever för både dagens och morgondagens utmaningar.

Regeringens *Forsknings- och innovationsproposition 2024/25:60*¹ anger en tydlig riktning: Sverige ska vara i framkant inom forskning, teknikutveckling och utbildning. Denna vision förstärks i *STEM-strategi för Sverige från förskola till forskarutbildning*² och *AI-kommissionens Färdplan för Sverige, SOU 2025:12*³. Men för att förverkliga denna ambition och samtidigt bygga en jämlik, motståndskraftig och inkluderad nation i en digital tid krävs att skolan rustas med ett nytt uppdrag som svarar mot samtidens och framtidens krav.

Mod och insikt om vår tid

Barn och unga lever i digitala miljöer formade av komplexa system och globala aktörer. Vi måste möta denna verklighet med öppenhet, inte bara se risker utan även förstå och arbeta med de möjligheter som finns. Enligt Internetstiftelsens rapporter *Svenskarna och internet 2024*⁴ samt *Barnen och internet 2024*⁵ är artificiell intelligens, AI, redan en självklar del av barns vardag och skolarbete. Sju av tio barn och unga mellan 12 och 19 år använder generativ AI, och i princip alla barn är uppkopplade varje dag. Internet är en integrerad del av deras livsmiljö, och sociala medier har blivit den viktigaste källan till samhällsinformation och nyheter bland barn och unga i Sverige. Detta understryker vikten av att skolan både förstår och förhåller sig till denna verklighet, samt aktivt rustar eleverna med relevanta kunskaper och förmågor för att kunna navigera kritiskt och ansvarsfullt i ett digitalt samhälle.

Förståelse, inte bara användning

Det är inte tillräckligt att elever lär sig använda digitala verktyg eller AI – de måste också förstå hur de bakomliggande systemen fungerar, styrs, hur data flödar, och hur tekniken påverkar samhällsutvecklingen. Det handlar om att ge unga förmågan att agera som medvetna, kritiska och informerade medborgare i ett digitalt demokratiskt samhälle. Det är en demokratifråga.

Det är av denna anledning som digital kompetens tydligt och entydigt måste vara en del av skolans uppdrag – inte som ett tillägg, utan som en integrerad del av undervisningens innehåll, skolans kunskapsuppdrag och värdegrund.

Ett nytt uppdrag till skolan

Digitala tjänster är inte bara ett medel utan också ett kunskapsinnehåll. Skolan behöver utbilda i digitaliseringens mekanismer: teknisk infrastruktur, dataekonomi, AI och digitala tjänster. För detta krävs mandat, kunskap och resurser.

*Svenska elevers digitala kompetens insikter från Icils*⁶

¹ Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta, Regeringens proposition 2024/25:60 <https://www.regeringen.se/contentassets/a70996e2f9de4222b5a6880d33c20d35/forskning-och-innovation-for-framtid-nyfikenhet-och-nytta-prop.-20242560.pdf>

² En STEM-strategi för Sverige, Regeringskansliet, Utbildningsdepartementet 2025, <https://www.regeringen.se/contentassets/074ae44c1f0846ceb845c9aa62848114/en-stem-strategi-for-sverige.pdf>

³ AI-kommissionens Färdplan för Sverige, SOU 2025:12, Finansdepartementet, <https://www.regeringen.se/contentassets/7b80c90b74b04902afbb800bea581c9b/ai-kommissionens-fardplan-for-sverige-sou-202512.pdf>

⁴ Svenskarna och internet 2024, Internetstiftelsen, <https://svenskarnaochinternet.se/app/uploads/2024/09/internetstiftelsen-svenskarna-och-internet-2024.pdf>

⁵ Barnen och internet 2024, Internetstiftelsen, <https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/barnen-och-internet-2024/>

⁶ Icils rapport, Skolverket 2024, (<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/internationella-jamforande-studier-pa-utbildningsomradet/icils-en-internationell-studie-om-digital-kompetens-hos-elever-i-arskurs-8>)

- Digital kompetens är ojämlikt fördelad. Svenska elever uppvisar stora skillnader i digital kompetens, särskilt inom datalogiskt tänkande. Omkring 40 procent når inte grundläggande nivå, vilket begränsar deras förmåga att navigera i ett digitalt samhälle.
- Skolans kompensatoriska uppdrag brister. Elever från socioekonomiskt gynnade hem presterar avsevärt bättre än andra med skillnader på upp till 73 poäng i digital läskunnighet och 108 poäng i datalogiskt tänkande. Skolans roll att motverka detta är central, men uppdraget lyckas inte fullt ut idag.
- Undervisningen når inte alla elever. Trots att många elever rapporterar undervisning i digital kompetens saknas adekvat utbildning i programmering och digital säkerhet. En av tio elever har aldrig fått undervisning i programmering trots att det ingår i läroplanen. Endast 44-57 procent har undervisats i digital säkerhet.
- Källkritik lärs ut utan digital kontext. Många elever uppger att de undervisats i källkritik, men ofta sker detta i en teoretisk kontext bortkopplad från elevernas verkliga digitala miljöer, som sociala medier och AI-genererade innehåll.
- Alla elever behöver en gemensam grund. Elever i skolor med lägre resursnivå tenderar att prestera sämre. Detta understryker behovet av riktade insatser och en jämlik fördelning av digital kompetensutbildning.

Skolan bör ge alla elever, oavsett bakgrund, bestående kunskaper som möjliggör medvetna och informerade beslut i en digitaliserad samtid. Elevers digitala vanor visar tydligt att digitala miljöer, appar och sociala plattformar är centrala delar av deras liv. Därför behöver skolan rusta eleverna med förståelse för detta landskap, särskilt vad gäller säkerhet, ansvar och källkritik. Barn ska inte lämnas att själva lära sig genom att utsättas för hot, hat och bedrägerier.

Internetstiftelsen vill särskilt betona vikten av att **digital bildning** blir en integrerad del av skolans uppdrag. Ingen elev ska lämnas ensam i sin digitala vardag. Vi menar att detta perspektiv bör synliggöras både i läroplanernas inledande delar och i kursplanernas konkretiseringar.

Mot denna bakgrund avstyrker Internetstiftelsen vissa av utredningens förslag till ny läroplan, vilket motiveras i det följande.

Kapitel 8 Digitalisering

Avsnitt 8.1.6 Kritik av hur digital kompetens hanterats i digitaliseringsstrategin för skolväsendet

Den tidigare nationella strategin för skolans digitalisering antogs inte, bland annat med hänvisning till att det saknades tydlig evidens för att digitala verktyg i undervisningen förbättrar elevernas kunskapsresultat. Det är en relevant fråga, men vi ser en allvarlig sammanblandning av olika begrepp som behöver redas ut.

Digitala verktyg är hjälpmedel som kan användas i undervisningen, till exempel dator och läsplatta. Deras effekt beror på hur de används, i vilket syfte och i vilket pedagogiskt sammanhang. Digital kompetens och digital bildning handlar *inte* om verktyg. Det handlar om elevernas förmåga att förstå, värdera och agera i en digital verklighet. Det inkluderar källkritik, förståelse för digitala system och tjänster, integritet på nätet och insikter om hur digitalisering påverkar individ och samhälle.

Att ifrågasätta nyttan med digitala verktyg är inte samma sak som att ifrågasätta behovet av att utbilda i digital kompetens. När dessa begrepp blandas ihop riskerar vi att försvaga skolans ansvar att ge alla elever kunskap och förmågor som är nödvändiga för att kunna förstå sin omvärld, fatta informerade beslut och delta i ett digitalt samhälle på ett tryggt och reflekterat sätt. Det är också tydligt att forskning som t.ex. den av Tomas Nygren⁷, visar att barn behöver träna på att tolka och värdera information i en digital kontext för att utveckla sina digitala källkritiska förmågor.

Avsnitt 8.2 Förslag om ändrade skrivningar om digitalisering i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna

Angående följande förslag:

Att det befintliga stycket om bland annat digital kompetens i nuvarande del 1 utgår till följd av att hela avsnittet om skolans uppdrag renodlas. I avsnittet lyfts däremot samhällets teknikutveckling.

Internetstiftelsen avstyrker förslaget med följande motivering:

Internetstiftelsen avstyrker förslaget eftersom det innebär att begreppet digital kompetens försvinner från läroplanens grundläggande och styrande delar. Det riskerar att försvaga skolans uppdrag att förbereda eleverna för ett samhälle som i allt högre grad präglas av internet, digitaliseringen, digitala strukturer, verktyg och informationsflöden.

Skolan har ett ansvar att ge alla barn och unga en likvärdig möjlighet att utveckla kunskap om, förståelse för och förmåga att agera i en digitaliserad verklighet. Att ändra skrivningen till den mer allmänna "teknikutveckling" utan att koppla det till digital kompetens och elevernas lärande, är inte att ge skolan stöd i hur de ska hantera teknikutvecklingen och skapar en otillräcklig vägledning till skolans praktik.

Ett tydligt och fortsatt uttryck för digital kompetens i läroplanens inledande delar är avgörande dels för att främja alla elevers förståelse för hur digitalisering påverkar samhället, demokratin och det egna livet. Dels för att säkerställa att digital kompetens inte blir nedprioriterad i undervisningen och stärka skolans likvärdiga uppdrag i en digital tid. Skolans uppdrag bör vara att ge barn och unga de bästa förberedelser de behöver för att kunna hantera den vardag som de växer upp och är med och formar. Att utveckla förståelse för samhällets teknikutveckling och digitaliseringens påverkan på individ och samhälle kräver både användning och möjligheter till reflektion.

Lösningen för att utveckla förståelse och kunskaper kring barnens vardag och verklighet kan inte vara att lämna barn till att lära genom att bli lurade, utsatta och lämnas till att utveckla kunskaper och förståelse utifrån vilken socioekonomisk bakgrund föräldrarna har. Utredningen menar vidare att resultaten från Icils där Sverige rankas lågt är argument för att digital kompetens inte ska vara inskrivet i läroplanen, medan det borde vara tvärtom, att alla elever ska undervisas i digital kompetens än mer systematiskt än idag. Alla lärare bör verka för att elever inom ramen för skolan utvecklar ett kritiskt, medvetet och kunskapsbaserat förhållningssätt till de digitala verktyg de använder under en skoldag. Därför behöver fler aspekter än "samhällets

⁷ Nygren, Tomas mfl, (2024) Bad News in the civics classroom: How serious gameplay fosters teenagers' ability to discern misinformation techniques, <https://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1855755&dsid=7660>

teknikutveckling” adresseras i den inledande delen av läroplanen, samtidigt som de specificeras i kursplanerna.

Enligt resultaten i Icils⁸ kommer Danmark före Sverige när det kommer till elevers digitala kompetens, Sverige bör titta på hur Danmark arbetar med digital kompetens och anamma begreppet digital bildning, som ger en mindre instrumentell bild av vad digital kompetens innebär.

Att det tydliggörs i målen att ett kritiskt förhållningssätt grundar sig i kunskap och att det handlar om att hantera mångbottnade sammanhang på ett ansvarsfullt sätt.

Internetstiftelsen tillstyrker med reservation med följande motivering:

Internetstiftelsen tillstyrker förslaget med reservation. Kunskaper är viktigt, men Internetstiftelsen vill dock hävda att alla kunskaper inte genererar automatiskt digital kompetens. Barn och unga är del av den digitala vardagen och behöver digitala kunskaper tidigt i livet för att ha möjlighet att kritiskt och medvetet delta i ett digitaliserat samhälle där de redan idag använder sig av olika digitala verktyg.

Skola och utbildning bör här ta på sig en central roll. Och här vill vi lyfta Barnkonventionen som Sverige gjort till lag, som i de “Allmän kommentar nr 25 (2021) om barnets rättigheter i relation till den digitala miljön” (CRC/C/GC/25). Skriver att konventionsstaterna har ett ansvar att främja barns medvetenhet om, och tillgång till, digitala resurser – för att barn ska kunna uttrycka sina åsikter och utöva sina rättigheter, både individuellt och tillsammans med andra. Det framhålls också att barn ska ges utbildning och stöd att delta på lika villkor som vuxna, och vid behov kunna göra det anonymt. Vidare varnas för: “[o]m den digitala delaktigheten inte uppnås är det sannolikt att befintliga ojämlikheter ökar, och nya kan uppstå.” (s. 1).

Att det tydliggörs att användning av digitala verktyg i grundskolan huvudsakligen är ett medel och inte ett mål i sig.

Internetstiftelsen avstyrker förslaget med följande motivering:

Internetstiftelsen avstyrker och menar att grundprincipen bör vara att varje barn får använda adekvata verktyg för sitt lärande, och det ska inte handla om verktygen är digitala eller inte. Det ska finnas en likvärdighet och risken blir att barn som behöver digitala verktyg för stöd av grundläggande kunskaper känner sig utpekade och det försämrar deras förmåga att lära sig. Digital kompetens att använda digitala verktyg behöver uppmärksammas som ett kunskapsobjekt. Om inte riskerar det att, som idag, sällan tillgodoses och eleverna lämnas ensamma att försöka förstå hur de kan använda olika digitala funktioner.

I rapporten Barnen och internet 2025 synliggörs barns syn på digitala hjälpmedel/verktyg. Det framgår att ungefär hälften av alla barn 8–19 år ser främst fördelar med att få använda skärmar som dator och surfplatta på lektionerna i skolan. Var tredje barn 8–19 år ser både fördelar och nackdelar med skärmar i skolundervisningen.⁹

⁸ Icils rapport, Skolverket 2024, (<https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/internationella-jamforande-studier-pa-utbildningsområdet/icils-en-internationell-studie-om-digital-kompetens-hos-elever-i-arskurs-8>)

⁹ Internetstiftelsen, Svenskarna och internet 2024, Internetstiftelsen, (<https://svenskarnaochinternet.se/app/uploads/2024/09/internetstiftelsen-svenskarna-och-internet-2024.pdf>).

Vidare framgår det i Svenskarna och Internet 2024 att både föräldrar och lärare upplever att undervisningen i digital kompetens inte motsvarar det behov som finns hos eleverna. Det finns en samsyn kring att skolan behöver stärka arbetet med att förbereda barn och unga för ett liv i ett digitaliserat samhälle – både som individer och som framtida samhällsmedborgare.¹⁰

Fyra områden lyfts särskilt fram av den vuxna befolkningen som mest prioriterade och de upplevs också saknas i skolans arbete:

- **Källkritik**
Förmågan att förstå, granska och värdera digital information anses avgörande för att kunna orientera sig i dagens informationsflöde. I ett samhälle där desinformation och påverkanskampanjer blir allt vanligare är detta en grundförutsättning för demokratiskt deltagande. Enligt *Barnen och internet 2024* är det också det område som flest föräldrar anser vara både viktigast och mest frånvarande i skolundervisningen.
- **Säkerhet och integritet**
Barn och unga behöver kunskap om hur de skyddar sig mot nät-bedrägerier, grooming, cyberhot, filterbubblor och hur deras digitala spår kan användas. Det handlar både om teknisk förståelse och personlig medvetenhet.
- **Datorvana och förståelse för AI**
Detta omfattar allt från praktiska färdigheter i digitala verktyg till tekniska begrepp, programmering och grundläggande kunskap om artificiell intelligens. Kompetenser som blir allt viktigare för arbetsliv, studier och samhällsdeltagande.
- **Digitalt beteende och digital hälsa**
Inrymmer frågor som internethyfs, respektfullt bemötande online, att förebygga nätmobbning samt förståelse för hur skärmtid och digitala vanor påverkar psykiskt och fysiskt välbefinnande.

Att Skrivningar som relaterar till digital kompetens har anpassats till EU:s reviderade nyckelkompetenser.

Internetstiftelsen avstyrker förslaget med följande motivering

Våra barn, skolans elever växer upp i ett digitaliserat samhälle. Det innebär att internet är en självklar del. Skolans uppdrag är att ge barnen kunskaper och färdigheter som gör att de klarar av att hantera den verklighet som de är del av, som de ska vara med och är med och formar. Därför blir det självklart att skolans uppdrag också ska innefatta digital kompetens. Men utredningens beskrivning och läsning av EU:s definition är snäv, vilket gör att vi avstyrker förslaget. Digital kompetens är en av EU:s grundläggande nyckelkompetenser och beskrivs som en nyckelkompetens för medborgarna i nivå med att läsa, skriva och räkna.

- **Läs- och skrivkunnighet**

Internetstiftelsen, Barnen och internet 2024, Internetstiftelsen,
<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/barnen-och-internet-2024/>

¹⁰ Internetstiftelsen, Barnen och internet 2024, Internetstiftelsen,
<https://svenskarnaochinternet.se/rapporter/barnen-och-internet-2024/>

- Flerspråkighet
- Kompetens inom matematik, naturvetenskap, teknik och ingenjörsvetenskap
- Digital kompetens
- Personlig och social kompetens samt kompetens att lära sig att lära
- Medborgarskapskompetens
- Entreprenörskompetens
- Kulturell medvetenhet och kulturyttringar”

I rådets rekommendationer framgår det att ”den digitala kompetensen och de digitala färdigheterna betraktas som en strategisk prioritering”¹¹ Och det stärks av föräldrars perspektiv på skolans arbete med digital kompetens som finns i Svenskarna och internet 2024.¹²

När det kommer till utredningens förslag till att Kursplanerna i svenska och svenska som andraspråk, matematik, bild, musik, biologi, fysik, kemi samt teknik ska ändras så:

Att i lågstadiet ska utgångspunkten vara analoga aktiviteter i analoga miljöer. Försiktighet och restriktivitet ska gälla i förhållande till digitala inslag i undervisningen och om sådana inslag i undantagsfall övervägs ska de värderas mot samlad vetenskaplig empiri.

Internetstiftelsen avstyrker förslaget med följande motivering

Internetstiftelsen avstyrker förslaget. Det finns ingen samlad bild från forskning eller beprövad erfarenhet, som entydigt stödjer den bilden. Bland annat så menar EU-kommissionens (2022) skrift ”*Guidelines for teachers and educators on tackling disinformation and promoting digital literacy through education and training*”¹³ att [översatt från engelska]: ”Vilket ämne som helst, inklusive digital kompetens, kan läras ut i alla skolåldrar, förutsatt att rätt undervisningsmetod används varje gång. Det är en metod där nyckelbegrepp presenteras upprepade gånger under hela lärprocessen, men med fördjupade lager av komplexitet eller i olika tillämpningar. En sådan metod möjliggör tidigare introduktion av begrepp som traditionellt är reserverade för senare.” (

Även barnkonventionen ger stöd för att de yngsta barnen bör få använda digitala verktyg och enheter. I *Allmän kommentar nr 25 (2021) till Barnkonventionen* gällande barnets rättigheter i relation till den digitala miljön (CRC/C/GC/25) tas i beaktande. Där framhävs att [översatt från engelska]: ”Konventionsstaterna bör främja medvetenheten om, och tillgången till, digitala resurser så att barn kan uttrycka sina åsikter, samt erbjuda utbildning och stöd för barn att delta på lika villkor med vuxna.”¹⁴

Alla barn oavsett ålder behöver lära sig använda digitala verktyg, för det är en grundläggande färdighet. Barn bör få möjlighet att lära sig hantera digitala verktyg i en tidig ålder i ett till stora delar digitalt samhälle. Det är en fråga om likvärdighet och en förutsättning för att elever successivt ska kunna utveckla alltmer avancerade färdigheter inom området under sin skolgång. Att utveckla en förståelse för digitaliseringen, digitala verktyg står inte i motsatsförhållande till att lära sig läsa och skriva på papper. Barn behöver lära sig både skriva på papper och skärm, för båda delar behövs, det visar

¹¹ RÅDETS REKOMMENDATION, (2023), Om att förbättra utbudet av digitala färdigheter och kompetenser i utbildningen <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32024H01030>

¹² Internetstiftelsen, Svenskarna och internet 2024

¹³ EU-kommissionen, *Guidelines for teachers and educators on tackling disinformation and promoting digital literacy through education and training*, s. 13

¹⁴ Allmänna kommentarer Barnkonventionen, III, D, 16.

både EU-kommissionen och forskning av bl.a: *Sonia Livingstone, Mariya Stoilova, Neil Selwyn, Luci Pangrazio*¹⁵

Samtidigt skriver *The Council of the European Union (C/2024/1030)* att [som är översatt från engelska]: "med tanke på att barn använder digitala teknologier från en allt yngre ålder och mestadels hemifrån, spelar digitalt kompetenta lärare inom förskoleutbildning och omsorg en nyckelroll i att stödja familjer och unga barn i att bättre förstå möjligheterna och riskerna med den digitala världen på ett mer jämlikt och inkluderande sätt.¹⁶ Det är särskilt viktigt att säkerställa att barn kan navigera säkert i den digitala miljön och utnyttja dess möjligheter, samt att förutse och motverka missbruk av AI och andra framväxande teknologier av elever, genom att främja en god förståelse för dessa teknologier och förklara hur man säkert kan utnyttja deras potential."(nr. 13). Detta styrks även av rapporten *Barnen och Internet* som är en del av *Svenskarna och internet 2024*. Där föräldrar lyfter vikten av att barn får kunskaper i och förståelse för datorvana, säkerhetsfrågor som rör integritet, källkritik, AI och digital hälsa.¹⁷

Att i mellan- och högstadiet ska också försiktighet och restriktivitet gälla i förhållande till digitala inslag i undervisningen och inslagen ska även värderas mot samlad vetenskaplig empiri samt elevernas ålder och mognad.

Internetstiftelsen avstyrker förslaget med följande motivering.

Internetstiftelsen avstyrker från förslaget om att restriktivitet ska gälla digitala inslag och digital kompetens i undervisningen med samma motivering som för lågstadiet, beskrivet ovan. Internetstiftelsen anser att all undervisning ska ta sin utgångspunkt i elevers ålder och mognad.

Att det ska ges utrymme för innehåll om digitaliseringens påverkan i och på samhället samt innehåll som stärker elevernas utveckling av ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt.

Internetstiftelsen tillstyrker förslaget med reservation med följande motivering
Elever bör utbildas i digital kompetens både vad gäller ett kritiskt förhållningssätt och vad gäller att nyttja digitala verktyg på ett ändamålsenligt och ibland socialt sätt. Det kräver kunskaper i basala moment av verktygshantering likväl som baserade på etiska och juridiska perspektiv. Vilket stryks av föräldrars perspektiv på vad skolan behöver ge barnen för kunskaper.¹⁸

Att huvudregeln är att användning av digitala verktyg ska skrivas in i kursplanerna när det är ämnesrelevanta specifika digitala verktyg som eleverna ska lära sig att förstå och hantera. Innehåll om detta kan ingå i en del ämnen på högstadiet och i enstaka fall på mellanstadiet.

Internetstiftelsen avstyrker förslaget med följande motivering.

Digital kompetens är både att använda och förstå digitala verktyg. Våra barn, skolans elever växer upp i en digitaliserad vardag. Det behöver skolan arbeta med som ett

¹⁵ Livingstone, Stoilova, <https://yskills.eu/unlocking-tomorrow-the-intersection-of-digital-literacy-wellbeing-and-childrens-rights/>, Neil Selwyn, Luci Pangrazio, *Critical Data Literacies* (2023)

¹⁶ *The Council of the European Union (C/2024/1030)*

¹⁷ Internetstiftelsen, *Svenskarna och internet*, (barnen och internet 2025)

¹⁸ Internetstiftelsen, *Barnen och internet*, 2024 www.svenskarnaochinternet.se

kunskapsområde. Digitala verktyg är alltså inte enbart som ett medel för andra mål. Det är viktigt att skolan elever inte lämnas att själva lära sig och försöka förstå hur de ska använda olika digitala funktioner. Det är tydligt att vissa färdigheter kan anses spänna över flera skolämnen som Christina Löfving slår fast i sin avhandling: ord kan behöva kontrolleras, e-post kan behöva skickas, filer kan behöva laddas upp i olika ämnen.¹⁹

Läroplansutredningen tycks ha "svårt att se vitsen med" att träna färdigheten att använda ordbehandlingsprogram, men behöver sådana färdigheter tränas men kan med fördel kombineras med övningar för att träna språklig form etcetera, däri finns ingen motsättning.

Att alla barn oavsett socioekonomisk status och bakgrund ska få de bästa möjligheterna att förstå och kunna hantera sin samtid. Det är en del av likvärdigheten och skolans roll är att lägga den bästa grunden för alla, och det kräver att skolan förmedlar kunskaper och färdigheter brett.

Vi hänvisar slutligen till vårt yttrande över Statens skolverks förslag till nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet 2023–2027, i vilken vi tillstyrker förslaget till nationell digitaliseringsstrategi i sin helhet.

<https://internetstiftelsen.se/app/uploads/2023/05/internetstiftelsen-remissvar-statens-skolverks-forslag-till-digitaliseringsstrategi-2023.pdf>

Avslutande kommentarer

För att Sverige ska stå starkt i en digital samtid krävs en skola som ger alla elever likvärdiga förutsättningar att förstå, använda och kritiskt förhålla sig till digital teknik. Digital kompetens måste erkännas som en grundläggande del av utbildningens kärna – inte som ett tillägg. Genom att integrera digital bildning i läroplanens styrdokument rustar vi framtidens medborgare med den kunskap och det omdöme som krävs i ett alltmer teknologidrivet samhälle. Nu behövs politiskt mod och ett tydligt uppdrag: skolan ska inte bara spegla vår tid – den ska forma den.

Ärendet har beretts av Senior Vice President Communications & Public Benefit Jannike Tillå samt Project Manager och ansvarig för Internetstiftelsens skolsatsningar Kristina Alexanderson. I den slutliga handläggningen har även bolagsjuristen Filippa Murath deltagit.

¹⁹ Löfving, 2025, *Catering for student digital competence*, doktorsavhandling.

För Internetstiftelsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Carl Piva', written in a cursive style.

Carl Piva